

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการประกอบอาชีพ
อยู่ในท้องถิ่นของตนเองของเกษตรกร : ศึกษากรณีเกษตรกรในท้องถิ่น
อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

นางสาว นวรัตน์ นพคุณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-793-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I167 923 41

FACTORS INFLUENCING OCCUPATIONAL NEEDS FOR AGRICULTURALISTS
IN THEIR LOCAL AREAS : A CASE STUDY OF AGRICULTURALISTS IN
CHAIYO DISTRICT , ANG THONG PROVINCE

MISS NAVARAT NOPPAKUN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY
GRADUATE SCHOOL
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1995

ISBN 974-632-793-3

นวรรณ์ นพคุณ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่น
ของตนเองของเกษตรกร ศึกษากรณีเกษตรกรในท้องที่อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง
(FACTORS INFLUENCING OCCUPATIONAL NEEDS FOR AGRICULTURALISTS
IN THEIR LOCAL AREAS : A CASE STUDY OF AGRICULTURALISTS IN CHAIYO
DISTRICT, ANG THONG PROVINCE)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. นิเทศ ตินณะกุล, 133 หน้า ISBN 974-632-793-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพการดำรงอยู่ของอาชีพเกษตรกรในเขตพื้นที่
ศึกษาและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเองของเกษตรกร กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรในพื้นที่หมู่ 3, 4, 5 และ 6 ของตำบลไชโย อำเภอไชโย จังหวัด
อ่างทอง จำนวน 402 คน ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ
และไคสแควร์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การวิจัยมีสมมติฐาน ดังนี้

- 1) เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูง น่าจะมีความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่น
ของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำ
- 2) เกษตรกรที่มีครัวเรือนขนาดเล็ก น่าจะมีความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่น
ของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่มีครัวเรือนขนาดใหญ่
- 3) เกษตรกรที่มีความรู้จักประมาณในการกิจการใช้สูง น่าจะมีความต้องการในการประกอบ
อาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่มีความรู้จักประมาณในการกิจการใช้สูง
- 4) เกษตรกรที่มีขนาดของพื้นที่ที่ถือครองมาก น่าจะมีความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่
ในท้องถิ่นของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่มีขนาดของพื้นที่ที่ถือครองน้อย
- 5) เกษตรกรที่มีรายได้จากการขายผลผลิตสูง น่าจะมีความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่
ในท้องถิ่นของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่มีการขายผลผลิตต่ำ
- 6) เกษตรกรที่มีความผูกพันกับสังคมท้องถิ่นเดิมสูง น่าจะมีความต้องการในการประกอบ
อาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่มีความผูกพันกับสังคมท้องถิ่นเดิมต่ำ
- 7) เกษตรกรที่มีการได้รับข่าวสารมาก น่าจะมีความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ใน
ท้องถิ่นของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารน้อย
- 8) เกษตรกรที่มีความสัมพันธ์กับราชการสูง น่าจะมีความต้องการในการประกอบอาชีพ
อยู่ในท้องถิ่นของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่มีความสัมพันธ์กับราชการต่ำ
- 9) เกษตรกรที่มีการเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรสูง น่าจะมีความต้องการในการประกอบอาชีพ
อยู่ในท้องถิ่นของตนเองมากกว่าเกษตรกรที่มีการเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรต่ำ

จากผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน 4 ข้อ คือ ข้อ 1, 3, 4 และข้อ 6 ส่วนข้อ
2, 5, 7, 8 และข้อ 9 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต นวรรณ์ นพคุณ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา นิเทศ ตินณะกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C630550 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD: OCCUPATIONAL NEED IN LOCAL AREAS/AGRICULTURALISTS

NAVARAT NOPPAKUN : FACTORS INFLUENCING OCCUPATIONAL NEEDS FOR AGRICULTURALISTS IN THEIR LOCAL AREAS : A CASE STUDY OF AGRICULTURALISTS IN CHAIYO DISTRICT, ANG THONG PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSIS. PROF. NITHET TINNAKUL, Ph.D. 133 pp. ISBN 974-632-793-3

Objective of this research is to study occupational conditions for agriculturalists in their local areas and to find out what are the factors that influencing occupational needs for agriculturalists in their local areas. Sample being used in this research are 402 agriculturalists in Moo 3,4,5 and 6 Chaiyo Sub-District, Chaiyo District, And Thong Province. Researcher was using questionnaires as a mean of gathering information and analyzed the information obtained by using percentage and Chi-square in determining the hypotheses statistically significant relation at the level 0.05.

Hypotheses of this research are as follows:

1) Agriculturalists who have higher education have higher occupational need in their local areas than agriculturalists who have lower education.

2) Agriculturalists who have smaller family size have higher occupational needs in their local areas than agriculturalists who have bigger family size.

3) Agriculturalists who have higher consciousness on consumption have higher occupational needs in their local areas than agriculturalists who have lower consciousness on consumption.

4) Agriculturalists who have bigger size of land in possession have higher occupational needs in their local areas than agriculturalists who have smaller size of land in their possession.

5) Agriculturalists with higher income from selling their own agricultural products have higher occupational needs in their local areas than agriculturalists with lower income from selling their own agricultural product.

6) Agriculturalists who have more concern on their local affairs have higher occupational needs in their local areas than agriculturalists who have less concern on their local affair.

7) Agriculturalists who obtained more agricultural informations have higher occupational needs in their local areas than agriculturalists who obtained less agricultural informations.

8) Agriculturalists who have higher relationship with governmental sectors have higher occupational needs in their local areas than agriculturalists who have lower relationship with governmental sectors.

9) Agriculturalists who have more agricultural social interaction have higher occupational needs in their local areas than agriculturalists who have less agricultural social interaction.

In conclusion, according to the finding of this research numbers 1,3,4, and 6 agree with the hypotheses whereas numbers 2,5,7,8 and 9 do not agree with the hypotheses.

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา.....สังคมวิทยา

ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อผู้ผลิต..... นวรัตน์ นพคุณ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... นพคุณ นพคุณ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อจำกัดในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8

2 แนวความคิดเชิงทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีทางจิตวิทยา	9
ทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท	16
แนวคิดการขัดเกลาทางสังคม	20
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
กรอบแนวคิดในการศึกษา	31
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย	32
สรุปสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย	42
นิยามเชิงความคิด	43

3 ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
ระยะเวลาในการวิจัย	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย	47
แนวการวิเคราะห์และตีความข้อมูล	48
ประชากรและสุ่มตัวอย่าง	48
การวัดตัวแปร	50
4 ประวัติความเป็นมาและสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	
ประวัติความเป็นมา	54
สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	
ที่ตั้ง อาณาเขตและการปกครอง	56
การคมนาคมและการสื่อสาร	58
สภาพภูมิประเทศและแหล่งน้ำ	60
การตั้งบ้านเรือน	60
ลักษณะทางประชากรและการประกอบอาชีพ	61
สภาพทางเศรษฐกิจ	63
ศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณี	63
การรวมกลุ่มหรือสถาบันทางสังคม	64
สภาพของเกษตรกรในพื้นที่ศึกษาที่ได้ทำการประกอบอาชีพอยู่ใน ท้องถิ่น	65
5 การวิเคราะห์ข้อมูลและพิสูจน์สมมติฐาน	
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
การพิสูจน์สมมติฐาน	91
6 สรุปผลการวิจัยการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	111
การอภิปรายผล	115
ปัญหาในการวิจัย	117

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะงานวิจัยทางวิชาการ	119
ข้อเสนอแนะสำหรับงาน (ด้านปฏิบัติการ)	120
7 บรรณานุกรม	121
8 ภาคผนวก	126
9 ประวัติผู้เขียน	133

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะงานวิจัยทางวิชาการ	119
ข้อเสนอแนะสำหรับงาน (ด้านปฏิบัติการ)	120
รายการอ้างอิง	121
ภาคผนวก	126
ประวัติผู้เขียน	133

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	หน้า
1. จำนวนครัวเรือน จำนวนเกษตรกรและจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรของหมู่บ้านในเขต ตำบลไชโย อําเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	7
2. จำนวนประชากรที่เป็นเกษตรกรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านในเขตตำบลไชโย อําเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	49
3. การแบ่งเขตการปกครองของตำบลไชโย	56
4. แสดงอาชีพของครัวเรือนและจำนวนแรงงานที่ประกอบอาชีพของตำบลไชโย	62
5. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	75
6. ระดับความต้องการของเกษตรกรในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเองแสดงเป็นจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	86
7. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง	87
8. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาับความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง	91
9. ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของครัวเรือนกับความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง	93
10. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้จักประมาณในการกินการใช้กับความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง	95
11. ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของพื้นที่ที่ถือครองกับความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

12. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากการขายผลผลิตกับความ
ต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง..... 99
13. ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันกับสังคมท้องถิ่นเดิมกับ
ความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง 101
14. ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวสารกับความต้องการใน
การประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง..... 103
15. ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์กับราชการกับความต้อง
การในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง 105
16. ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรกับความ
ต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง..... 107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อันเนื่องมาจากความเมตตาและอนุเคราะห์จากคณาจารย์ทุกท่านประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. นิเทศ ตินณะกุล ที่ท่านได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ โดยตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ถูกต้องและการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอดและขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อีก 2 ท่านด้วย คือ รศ.ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ที่ให้ความกรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการพร้อมทั้งให้ข้อชี้แนะในการนำแนวคิดมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้และ รศ.ดร. งามพิศ สัตย์สงวน ซึ่งเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ โดยท่านอาจารย์ได้ให้ความกรุณาต่อข้าพเจ้ามาตลอดระยะเวลาในการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมวิทยา ท่านได้ให้ข้อคิดในการเรียน การทำวิจัยโดยเฉพาะการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาตั้งแต่ขั้นตอนแรก งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงได้ในที่สุดก็ด้วยความเมตตาจากคณาจารย์ทั้ง 3 ท่าน

นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณเกษตรกรในเขต ตำบลไชโย อำเภochaโย จังหวัดอ่างทอง ที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณท่านผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอ่างทอง คุณประมวล ฐิฐูปทอง และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร อำเภochaโย ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถาม และให้ข้อมูลเกษตรกรในเขตพื้นที่ศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้คงจะไม่สามารถสำเร็จไปได้ถ้าขาดความร่วมมือจากทุกๆ ท่านที่ได้กล่าวนามมา

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อ บิดา มารดาข้าพเจ้าที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนในการศึกษาของข้าพเจ้าตลอดมา ขอขอบคุณน้องชาย นัฐวุฒิ นพคุณ และเพื่อนที่ดี ชลชิตา ผลัญชัย, พัชรา ระบบกิจการดี, วิไล สุขสุศรี, วิยดา เกี้ยวกุล, อังคเรศ บุญทองล้วนและรัชดา ตูวินันท์ ที่คอยเป็นกำลังใจในการเรียนและให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

นวรรตน์ นพคุณ

สิงหาคม 2538